

**Predikatie over de onzekerheid van het leven, uitgesproken door
Ds. J.P. Paauwe op 19 september 1954 te 's-Gravenhage**

Gezongen: Psalm 146:1-5.

Gelezen: De Wet des Heeren; Romeinen 8:1-11.

Gebod:

Ach, Heere, doe ons naderen tot U met diepe eerbied, en met ware honger en dorst naar Uw gerechtigheid en naar Uw gemeenschap. Immers, bij U is de fontein des levens; in Uw licht zien wij het licht. Wat is een mens die U mist, en wat is zijn toekomst? Uw Woord zegt het ons, maar leer er ons ook bij stilstaan, en doe ons deze dingen overwegen, diep overwegen. Het is de mensen gezet eenmaal te sterven, en daarna het oordeel. Maar het is niet alleen dit. Wat is het voor een leven waarin Gij gemist wordt? Het is alles ledigheid wat er te bespeuren valt, ledigheid, angst, onzekerheid.

Gij hebt ons bewaard, en het is door Uw voorzienigheid dat we weer met elkander aan deze plaats samen zijn. En Gij hebt ons wederom rijk gezegend. We zongen, we hoorden een Wet voorlezen, die geestelijk is en goed, heilig en recht, en we hebben een gedeelte van Uw Woord mogen vernemen. Hoe groot is dit alles, en hoe velen zijn er niet die hiervan verstoken zijn geweest, hetzij dat ze het niet konden vinden, hetzij dat ze er een afkeer van hadden.

Wil ons gedenken, ons in elk opzicht bekwaam en gewillig maken om aan Uw leiding ons over te geven. Zijn er behoeften, vragen, zijn er moeilijkheden, bezwaren, laat ons er niet mee inkeren in onszelf, want dan zouden we de wanhoop vinden. Laat ons er ook onze naaste niet mee lastigvallen, want dan zouden we teleurgesteld worden. Maar laat ons onze toevlucht nemen tot U. En deden we dit, dan zou er van ont-nuchtering geen sprake wezen, want Gij zegt het: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven". En nimmer kwam iemand tot U zonder geholpen te zijn of geholpen te worden.

Wil Uw Kerk zegenen over de ganse aarde. Naarmate alles zwakker wordt, naarmate Uw Geest wijkt, vermenigvuldigen zich de stemmen: "Het is hier, en ge moet dit doen, en daarheen moet u zich wenden". Ge hebt het gezegd wat we te doen hebben: "Geloof ze niet!" Laat ons ze niet geloven, laat ons ze verwerpen, laat ons geloven in U, Die de goddeloze rechtvaardigt, Die roept de dingen die niet zijn, alsof ze waren.

Gedenk onze zieken, haar wie een ongeluk overkwam, onze verpleegden. Leer nog in tijd van ziekte naar U vragen. Gij zijt de Geneesmeester. Naar de ziel en naar het lichaam zijn er bij U uitkomsten.

Wil Uw Kerk met nieuwe genade bedelen. Wil U ontfermen over de volkeren,

over ons volk, de koninklijke familie, de regering. Welke lasten liggen niet op de mensheid, en in het bijzonder op hen die menen dat ze geroepen zijn grote dingen tot stand te brengen. Ach, dat men er U eens voor nodig had! Bewaar ons voor ineensstorting. Was het echter anders, Heere, heilig zijn Uw wegen.

Amen.

Gezongen: Psalm 139:1 en 2.

Zo-even vernam ik dat iemand die op weg was naar deze plaats, is aangereden. Ze ligt in het ziekenhuis. Of de aanrijding ernstig geweest is, is me natuurlijk niet bekend. Ze kan ernstig geweest zijn, ze kan minder ernstig geweest zijn, ze kan zeer ernstig geweest zijn. Maar er is zeker een roepstem in, voor mij en voor u. Ons leven kan elk ogenblik worden afgesneden. En dan staat een mens voor een werkelijkheid waarvan hij altijd getracht heeft zich verwijderd te houden. Hij staat voor God en voor een bepaald Rijk, dat in de Schrift genoemd wordt een Rijk van licht, van heiligheid, van waarheid, van kracht, enzovoort. Daar staat hij voor, en wat nu? Wat zal deze mens beginnen, wanneer hij daar voor staat? Hij kan niets beginnen, maar hij zal moeten horen een oordeel, een vonnis dat over hem gestreken zal worden. En één van tweeën, zoals het bij ieder vonnis is, het is vrijsprekend of het is veroordelend. Zo heeft de apostel Paulus gezegd, in Hebreeën 9, dat het de mens gezet is eenmaal te sterven en daarna het oordeel (vs. 27), eenmaal! Wanneer? Het is niet gezegd. Ik ben oud. Het is heel goed mogelijk dat ik u allen voorga, maar het is evenzeer mogelijk dat ik nog verscheidenen van u overleef. Memento mori, dat is, gedenk te sterven, zo vinden we somtijds op kerkhoven – memento mori, gedenk te sterven!

En dan is er in dit voorval nog iets dat behartigenswaardig is. Deze juffrouw was op weg naar de prediking, naar deze plaats. Dat was haar voornemen. Door God is dat voornemen vrijdeld geworden. Ze is niet hier. Ze is, zo ik wel ingelicht ben, in het ziekenhuis. En nu dacht ik aan het woord van Jakobus: zo de Heere wil en wij leven (Jak. 4:15), en hoe hij zegt dat men nalaat zich zo uit te spreken. Het komt niet meer voor onder de mensen. Nagenoeg niemand gebruikt deze woorden meer. We hebben ons leven in de hand genomen, wij mensen van deze eeuw. En zien we nu niet wat er van komt, wanneer een mens zijn leven in eigen hand neemt? Daar komt dan oorlog van, en twisten in de gezinnen, en krakeel onder elkander. Maar vrede en blijdschap? Wel jagen naar genot, wel behoefte aan een prikkel, maar vrede? Waar is een mens die vrede heeft? Kent u zo iemand? Kent u iemand die vrede heeft en blijdschap? Blijdschap is geen uitgelatenheid. Men heeft geen blijdschap wanneer men eens lachen kan. Blijdschap! Blijdschap niet voor een ogenblik, niet blijdschap voor vandaag, dat we ons gezond voelen, en aangename dingen mogen genieten, maar blijdschap in de nacht, zo tegen de morgen, tegen het ontwaken, tegen het opstaan, dán blijdschap, dán! En verder? De gehele week blijdschap, en het gehele leven blijd-

schap. Waar is een mens die blijdschap heeft, een mens die niet murmureert, dan alleen uit kracht van verzoeking, in een ogenblik, en dan zich schaamt voor de hoge en heerlijke en heilige God dat hij pretenties had, zich schaamt dat hij buiten Christus eisen stelde, eisen stelde aan het leven, eisen stelde aan zijn naaste, aan zijn moeder of vader misschien wel, aan vrouw of man, zich diep en diep schaamt en behoefte heeft om te bekennen, om te bekennen zijn zonde, zijn gruwelijke zonde, zijn opvliegendheid, te bekennen zijn toorn, terwijl er staat: “Wordt toornig en zondigt niet” (Ef. 4:26), behoefte om te bekennen, waar in het diepst van zijn ziel de vrede is?

Ontmoet u tevreden mensen? In alle kringen en klassen is er voorspoed gekomen, en het is merkwaardig zoals wij in vele opzichten na de oorlog er nog weer bovenop zijn gekomen, maar tevredenheid? In deze weg wordt nooit tevredenheid gevonden. Door voorspoed wordt nimmer een mens tevreden, eer het tegenovergestelde. Tevredenheid? Er zijn twee dingen die voor een mens goed zijn. Ten eerste, vrede door het bloed van Christus, vrede door het geloof, en ten tweede hard werken, en zijn ledige tijd weten te besteden, die door te brengen met nuttige dingen, en behoefte te hebben aan de buitenlucht. Dat voeg ik er nog aan toe: behoefte hebben aan de buitenlucht, niet aan de stadslucht, maar aan de buitenlucht. Deze zaken zijn goed voor een mens, en waar deze gevonden worden, daar is geluk, stilte, blijdschap. Daar gunt men zijn naaste het zijne, en op niemand maakt men enige aanmerking. Meent men enigerlei roeping ten opzichte van zijn naaste te hebben, dan zoekt men hem alleen te ontmoeten, maar op niemand heeft men enige aanmerking. De wereld is niet onze schuldenaar, maar wij zijn de schuldenaar van de hele wereld. Er is geen enkele reden om iemand boos aan te kijken. Er is geen enkele reden om iemand zonder hem te groeten voorbij te gaan, geen enkele reden. En wie zulke dingen doet en daarin voortgaat, is een onbegenadigd mens, wat hij ook van een bekering zou kunnen vertellen, want zijn bekering heeft de geringste waarde niet. Waar de genade is, daar gaat men zijn weg zoals de kamerling: in blijdschap.

We hopen dat de aangeredene in staat wordt gesteld en gewillig wordt gemaakt om alles zo eens te bezien, naar het woord van de Heilige Schrift: “Hooft de roede en Wie ze besteld heeft” (Micha 6:9).

Ik zei kortgeleden tegen u (gij weet het misschien nog wel): als men ziek is, dan wil men beter worden, en aan het werk gaan, enzovoort. Wat een laffe wens! Men ziet geen liefde in dat ziek maken, geen liefde Gods. Men denkt niet eens na over het woord, zo-even aangehaald: “Hooft de roede en Wie ze besteld heeft”. Wat een laffe wens! Onze gedachte moet wezen: “Van Wie komt dat?”, en: “Ben ik dat niet waardig? Ben ik het niet zó waardig, dat ik moet bekennen dat het veel erger had kunnen wezen? Ben ik het niet waardig dat de Heere door deze ziekte mij wegneemt, mij niet meer laat beter worden? Ben ik het niet waardig dat de Heere mij door deze tegenspoed straatarm maakt? Ben ik dat niet waardig?” En dan in de derde plaats: “Waar-toe is mij dit geschonken?” O, o, o, wat handelt een mens toch slecht met de zegenin-

gen. Met voorspoed handelt hij nog slechter dan met tegenspoed. Wat een gedrag hebben wij! Wat een leven hebben wij! Moesten we ons allen niet diep voor de Heere schamen? En moesten we niet van harte vragen om vergeving over ons leven? Moest er geen diepe behoefte zijn aan de leiding des Heeren om verlost te mogen wezen van dat slordige, oppervlakkige, goddeloze leven? Moest ons hart niet verliefd zijn op heiligheid? Moest onze ziel niet hongeren en dorsten naar Gods gerechtigheid? Wat een leven, wat een leven! Vooruitkomen in de wereld, ernaar streven er beter en beter aan toe te zijn, een ander voorbijstreven, enzovoort, dat is ons leven. En dan volhardt een mens daarin, en hij staat voor God, en dan krijgt hij te horen: “Geef rekenschap van uw rentmeesterschap” (Luk. 16:2). En dan staat hij daar met een gesloten mond; hij moet zelf bekennen dat hij voor God verdoemelijk is, en hij gaat naar de afgrond. Naar de rampzaligheid, naar de hel gaat hij, waar hij ontmoet de duivel, waar hij ontmoet mensen die op dezelfde manier geleefd hebben, en niet anders doen dan elkander van zich afstoten. Er is in de hel geen mens die een woord van troost voor zijn naaste heeft, maar wel wat anders: vloeken, vloeken, godslastering, dat is in de hel, ontevredenheid, vloeken op zijn lot. En dat hadden ze immers hier in beginsel al, want wat ik u noem, dat komt hier ook voor. Dat komt hier dagelijks voor. Dat komt in de netste gezinnen voor. En al is het dat het er niet uit komt, het is er dan toch in. En daaraan moeten we nu onttrokken worden, en we worden eraan onttrokken door de bekering.

Gezongen: Psalm 72:7 en 8.

U begrijpt wel dat ik over andere dingen gesproken heb dan waarover ik gemeend had te zullen spreken. We moeten leren acht te geven op de voorzienigheid. Dat heb ik in deze ogenblikken mogen doen, en de bespreking van Romeinen 8, vers 1 niet laten doorgaan.

Ik hoop dat wat we gezegd hebben, mij en u tot zegen mag zijn. Het is zeker wel eens gebeurd dat een ongeluk de middellijke oorzaak werd van een waarachtig, eeuwig geluk, van de bekering dus. Want in en achter de bekering ligt het geluk, terwijl het zonder de bekering niet te vinden is. Ik zou uit de geschiedenis der mensheid wel een treffend voorbeeld kunnen aanhalen van iemand die door een dreigend gevaar, dat er plotseling was tengevolge van een ongeluk, zich afgewend heeft van de wereld: Blaise Pascal, de bekende schrijver van de “Pensées”, van de “Gedachten”. En zonder twijfel zullen er wel meer geweest zijn. Het is te hopen dat wij erbij behoren. Al is het dan ook dat ons nog geen ongeluk overkomen is, we hebben toch gehoord dat het een ander geschied is. En het zou verstandig en goed zijn als we ons de levensvragen maar voorlegden, ons bijvoorbeeld afvroegen: “Als mijn leven eens onverwacht werd afgesneden, waar geloof ik dat ik zijn zal?” Stel het antwoord op deze vraag toch alstublieft niet uit. We lezen van iemand die zei, toen hij aangegrepen was

door een ernstige predikatie, namelijk die van de apostel Paulus: “Voor ditmaal ga heen, en als ik gelegen tijd zal hebben bekomen, zo zal ik u tot mij roepen” (Hand. 24:25). De apostel had gesproken over de rechtvaardigheid en over de matigheid en over het toekomend oordeel, maar Felix had het niet kunnen horen. Er zijn weinige mensen die de Waarheid kunnen horen. Zo in het algemeen willen ze wel wat toegeven. Maar als God zegt wat ze zijn, wie ze zijn, dan kunnen ze niet luisteren, dan onttrekken ze zich, en ze willen blijven die ze zijn, althans die ze schijnen te zijn. Want een mens die buiten Christus is, is niets dan schijn. Niets, het is alles schijn. Een mens, zolang hij van God in Zijn Zoon niet gerechtvaardigd en geheilgd is, is zonder enige waarde. Hij heeft voor God geen waarde, hij heeft voor zichzelf geen waarde en hij heeft ook voor zijn naaste geen waarde – zonder enige waarde! Maar nu wil een mens zich op de been houden. Daarom gaat hij heen naar de bioscoop op zijn tijd of dikwijls. En een ander werpt zich op zijn werk. Een derde doet wat anders. En er zijn er ook die zich op de godsdienst werpen, om zich staande te houden.

Ik was pas in mijn eerste gemeente gekomen en ik ontmoette de dokter van die plaats. “Godsdienst”, zei hij, “is egoïsme”. Had ik het toen maar verstaan, dan had ik hem wel kunnen antwoorden, maar helaas – schande over mij – ik verstond het toen nog niet. “Godsdienst is egoïsme”, dat is volkomen waar. Ik zou hem geheel gelijk gegeven hebben. Volkomen waar: godsdienst is egoïsme. Want een mens oefent zijn godsdienst uit om staande te kunnen blijven en om wat inhoud te geven aan zijn arm leven. Maar als ik het geweten had, dan zou ik de dokter geantwoord hebben: “Het is waar wat u zegt, maar daarom moet een mens ook zijn godsdienst en alles verliezen”. Ik zou ook gezegd hebben: “Dokter, dat waarin u uw leven zoekt, moet u verliezen, en u moet alles verliezen. En dan is wat aan godsdienst gegeven wordt, geen egoïsme meer; dan is het: Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen. Men loof’ Hem vroeg en spâ. De wereld hoor’, en volg’ mijn zangen met amen, amen na” (Ps. 72:11 ber.).

O, wat staat een mens die een weinig van God heeft leren kennen, toch vrij, in Christus, tegenover welke mens ook. Tegenover de omstandigheden, tegenover eigen lot en leven, tegenover de tijd en tegenover de eeuwigheid staat hij toch, in Christus, vrij! Dat is die vrede waarover we zo-even iets gezegd hebben. Wilt u dat ik een schoon voorbeeld hiervan aanhaal (Hand. 26:24-29)? De apostel Paulus staat in de rechtszaal van Cesaréa. Het is hem vergund om zichzelf te verdedigen, zijn rede uit te spreken. Hij doet het bij het licht en door de kracht van de Heilige Geest. Festus roept: “Gij raast, Paulus, de grote geleerdheid brengt u tot razernij”. “Ik spreek geen dwaasheid, maar ik spreek woorden van waarheid en van gezond verstand”, is het antwoord van Paulus. Dan wendt hij zich tot koning Agrippa, die daar zat: “Want de koning weet van deze dingen”. En hij zegt dan nog enkele woorden tot de koning, en dan weet de koning niet meer wat hij doen moet. Hij dreigt verlegen te worden en het antwoord schuldig te moeten blijven. En in zo’n geval, in een geval waarin men dreigt in een impasse te komen, neemt men de toevlucht tot de spot. En nu spot Agrippa: “Wel,

gij beweegt mij bijna een christen te worden”. En dan Paulus – de vrijheid van een christenmens –: “Ik wenste wel van God...”. Hij vaart niet uit tegen Agrippa. Hij zegt niet: “Ja, spotter, ge zult het wel eens eenmaal anders krijgen in te zien”. Dat is meer het werk van de huichelaar. Maar Paulus zegt: “Ik wenste wel van God dat, én bijna én geheel, niet alleen gij, maar ook allen die mij heden horen, zodanigen werden gelijk als ik ben”, dat is: een christen. En het is waarschijnlijk dat de apostel getracht heeft om een beweging te maken met zijn hand of arm, maar hij stond daar gebonden, en hij voelt de keten, die hij naar alle waarschijnlijkheid een ogenblik niet had gevoeld. En dan laat hij volgen: “uitgenomen deze banden”. Is er iets dat schoner is, dat meer van liefde getuigt? “Uitgenomen deze banden”; de banden, de ketenen gunde hij niet. De apostel Paulus zei niet: “En als je nou ooit eens in ketenen mocht gekomen zijn, zoals men nu mij, terwijl ik onschuldig ben, gebracht heeft, dan...”. Iets dergelijks wordt door hem niet geuit; het komt niet over zijn lippen. “Uitgenomen deze banden” – Paulus wil de banden voor zichzelf houden.

Is dit iets van uw leven, iets ervan? Dan zult u ten eerste in Christus moeten wezen. En dat zal dan waarheid moeten wezen; het zal geen vertelling moeten wezen over dit en dat, over verschillende dingen die men meent ondervonden te hebben. Het zal waarheid moeten wezen. Men zal zijn eigen leven hebben moeten verliezen, “om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus” (Filipp. 3:8), en men zal in het leven van Christus leven moeten zien en zoeken en vinden. En dan zal men iets smaken van wat de dichter gezegd heeft: “Wat vreë heeft elk, die Uwe Wet bemint!” – dat is, de Wet Gods, de Wet der liefde, der liefde Gods en der liefde tot de naaste – “Wat vreë heeft elk, die Uwe Wet bemint! Zij zullen aan geen hinderpaal zich stoten” (Ps. 119:83 ber.). Dat kan immers niet; men kan zich dan toch niet aan een hinderpaal stoten. Want waar komen de hinderpalen vandaan? Alleen hiervandaan dat men wat wezen wil en wat hebben wil, dat men niet tevreden is met de omstandigheden zoals God ze geeft. Daarom staat er in de Bijbel: Doet gij dit uzelf niet aan, en dat terwijl de Heere u op de weg leidt? (Jer. 2:17).

Zie, als u nu enig nadenken moogt hebben over deze dingen, over de dingen die we gezegd hebben, die we hebben mógen zeggen, en waaraan we geen ogenblik hebben gedacht dat we ze zóúden zeggen, dan geve God dat u zich gedrongen gevoelt om te zeggen: “Weg dat leven dat ik heb! Weg! Weg! Het is verdoemelijk voor God, en mij maakt het ongelukkig. Weg ermee!” En als u dat dan doen moogt met een bewogen hart, met een verbroken hart, dan is dat het begin van uw geluk.

Amen.

Gebed:

Heere, vergeef al het zondige erin, en doe er ons U dankbaar voor zijn dat U het zo hebt willen besturen, en wil wat er gezegd is zegenen. Ach, wat zou het groot zijn als het ook maar voor één mens tot heil ware, als er ook maar één mens ontdekt werd

aan zijn valse gronden, als er maar één van Uw kinderen werd gebracht tot beschaamdheid der aangezichten, als er maar één mens getrokken werd uit de wereld, wat zou het groot zijn!

Heere, geef dat wat gezegd is, dat de Waarheid ons niet begeve noch verlate. Wij zijn eropuit om haar zo spoedig mogelijk te verlaten. Maar als zij ons niet verlaat, en wanneer zij ons inwint om haar te kunnen horen, dan blijft het waarheid in het binnenste en wijsheid in het verborgene.

Gedenk ons nu we vanhier gaan. Wil ons, ieder onzer, op onze wegen geleiden. We zijn er weer aan herinnerd, en we worden er dagelijks aan herinnerd, dat het gevaar op de weg in sterke mate aanwezig is. Geef ons wijsheid bij onze beweging op de weg. Geef de kinderen wijsheid. Geef ons, ouderen, wijsheid om anderen te waarschuwen voor het gevaar, en doe ons, in verband met dit gevaar, zien en erkennen de grote ernst van het leven.

Amen.

Gezongen: Psalm 68:8.

13e Predikatie over Romeinen 8:1a, uitgesproken door Ds. J.P. Paauwe op 21 november 1954 te 's-Gravenhage*

Gezongen: Psalm 131.

Gelezen: De Wet des Heeren; Romeinen 8:1-10.

Gebed:

Volzalig, algenoezaam en aanbiddelijk Opperwezen, doe ons U eren. U komt toe de lof en de eer en de dankzegging. Gij wordt geëerd door de erkenning van U en door de overgave van onszelf aan U. Ge hebt ons bewaard. We zijn die we zijn. Het had geheel anders kunnen wezen. Het zijn waarlijk Uw goedertierenheden dat het is zoals het is, dat Uw barmhartigheden geen einde hebben.

Ach, breng ons tot de werkelijkheid. Leid ons door Uw Woord en Geest en doe ons onszelf en het onze kennen. Doe ons ook U kennen en het Uwe.

Wil met ons niet in het gericht treden, want niemand die leeft, zal voor Uw aanzicht rechtvaardig zijn. We hebben ons schuldig gemaakt in ons verbondshoofd. We hebben ons schuldig gemaakt en we maken ons schuldig, dag op dag, uur op uur, elk ogenblik. Ook Uw werk in ons wordt door ons nog bezoedeld.

Door Uw goede voorzienigheid zijn we aan deze plaats vergaderd. Ach, dat het

* Deze predikatie is eerder verschenen in de bundel 1955-'57, blz. 37 e.v.

Woord nog mocht kunnen uitgaan, ondanks zoveel en onder zoveel. Gij hebt gezegd dat hieraan geen einde zal komen; dat het blijven zal tot de jongste dag, hetzij hier, hetzij elders. Geef ons dan Uw getuigenis te brengen; eenvoudig en oprecht te handelen, en bereid Uw Woord in onze harten een plaats. Laat ons er niet óver spreken, maar laat ons het eerst in ons toelaten, en geef ons dán te spreken hetgeen de Geest tot de gemeente zegt. Dat heeft hij nodig die spreekt, maar ook ieder die hoort heeft het nodig.

Wil Uw Kerk zegenen met uitbreiding, met nieuwe genade en met nieuwe bekering. Uw Kerk heeft dit hard nodig.

Heere, gedenk onze zieken, verpleegden en rouwdragenden. Leer nog menigeen voordeel te hebben, niet alleen tijdelijk, maar vooral geestelijk en eeuwig voordeel, van ziekte en allerlei tegenspoed, want het is enkel Uw goedheid dat ons deze dingen gezonden worden. Als U ons tegenspoed, ziekte en allerlei andere dingen eens ont-hield, wat zou er dan van worden, Heere! Dan sloegen we nog veel harder achteruit dan we nu reeds doen. Trek ons, wij zullen U nalopen.

Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie, en al degenen op wier schouders zulk een zware taak ligt. Ach, dat men U eens nodig mocht hebben!

Amen.

Gezongen: Psalm 118:11 en 12.

Wanneer hebt u deze versjes, Psalm 118 vers 11 en 12, voor het eerst gezongen? Als God een mens begenadigt, dan vindt hij in deze twee verzen zijn bekering, en het is begrijpelijk dat hij ze dan begint te zingen. Als u ze nog nooit met uw hart hebt gezongen, rust dan niet voordat dit gezang begint. Het is het lied dat in de hemel gezongen wordt en dit lied moet hier begonnen worden.

We vragen bij vernieuwing uw aandacht voor Romeinen 8, het eerste vers, het begin:

“Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”.

We hebben gezegd dat de uitdrukking “in Christus Jezus” veel in de Schrift voorkomt, bijvoorbeeld in de brief van de apostel Paulus aan de Efeziërs. We hebben u ook gezegd wat deze uitdrukking betekent, en wat ertoe nodig is wanneer de werkelijkheid beantwoordt aan en haar beschrijving vindt in de woorden: “Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”. Overtuiging van schuld en zonde, openbaring van de Heere Jezus Christus, het geloof in Hem, de toe-eigening van Zijn weldaden, de bekering tot God door het geloof, zijn gaven. Met deze gaven wordt geen mens geboren. Geschapen kracht is ontoereikend om ze een mens

te schenken. Iedereen is er volstrekt afkerig van. Niemand heeft er enig denkbeeld van hoe vijandig, hoe duivels vijandig een mens is ten opzichte van het overgaan in Christus Jezus. We bevinden ons allen van nature onder de heerschappij van het ongelooft.

Gij moet over het geloof niet licht denken. Sommigen hebben het voor het wegblazen. Honderdduizenden zijn er bij wie dit zo is. Anderen zeggen: “Ach, ik zie daar toch geen kans toe; dat is voor mij niet weggelegd.” Men moet zich inspannen om het geloof deelachtig te worden, en de weldaden die ik zo-even noemde, te krijgen. Men moet zich niet laten terughouden door de gedachte dat het een gave Gods is, als zou men erop moeten wachten. Men moet alle pogingen aanwenden om in Christus te komen. Dat wordt van ons geëist. Als God het geloof schenkt, dan heeft men niet van tevoren geweten dat Hij het ons geven zou. Strijd dan om in te gaan, want velen zullen zoeken in te gaan en niet kunnen omdat ze lui waren, omdat er andere dingen waren die beslag op hen legden, omdat ze een verkeerde stap gedaan hadden, menende dat ze het geloof al deelachtig waren.

De dingen die ik u noemde, zijn gaven van God. Ze komen van boven; ze zijn niet van beneden. Een predikant kan ze u niet schenken, uw vrome vader of moeder evenmin. Ik heb u meermalen gezegd dat een mens in zijn blindheid en vijandschap naar boven werkt, in de hoop ergens, waar dan ook, God te zullen ontmoeten, maar God is tussen de mirten. Hij wordt gevonden in het dal van ootmoed, en “Wie Hem nederig valt te voet, zal van Hem zijn wegen leren” (Ps. 25:2 ber.). Val in de schuld, val in de dood, omhels uw veroordeling, en ge zult wonderen beleven, de wonderen des Allerhoogsten.

De overtuiging en de andere zaken die ik u noemde, worden uit genade geschonken. Wie ontvangen ze? De rijken, de aanzienlijken, de geleerden, de kunstenaars? Het komt voor, maar over het algemeen zijn het eenvoudigen die de genade deelachtig worden. Zo heeft de Heere Jezus eens moeten zeggen – het was Hem geen vreugde zich zo te uiten –: “Hoeren en tollenaars zullen U voorgaan in het Koninkrijk Gods” (Matth. 21:31).

Het is de Heilige Geest Die deze zegeningen schenkt. Hij doet het uit vrije goedheid, en Hij maakt gebruik van de Wet en het Evangelie, nooit van het Evangelie alleen en evenmin van de Wet alleen. Hij maakt gebruik van de Wet der tien Gebo-den. Wat eist deze Wet van ons? Dat leren we u op de woensdagavonden, maar om het kort te zeggen: ze eist een niet-gevallen mens. Ze eist dus het onmogelijke, want we zijn gevallen, en wanneer de Wet zulk een mens, een mens die gevallen is, ontmoet, dan verdoemt ze hem. Ze zegt tot hem: “Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen” (Gal. 3:10).

Als nu iemand bearbeid wordt door de Wet – door de Heilige Geest door middel van de Wet – dan geeft hij acht op de Wet. Hebt u dit gedaan? Hebt u wel eens op de Wet acht gegeven? Ik spreek er nu al twee of drie jaar over. Is het wel eens de Wet

geworden die u persoonlijk gesteld is? Als een mens nu door de Wet in de hand des Geestes bearbeid wordt, dan geeft hij acht op de Wet. Hij ziet wat ze eist. Hij erkent de rechtmatigheid van deze eis, en omdat hij er niet aan beantwoordt en de Wet hem veroordeelt, “neemt hij een welgevallen aan de straf zijner ongerechtigheid” (Levit. 26:41), om het in onze eigen woorden te zeggen: hij bekent dat hij waard is om voor eeuwig veroordeeld te worden.

Wanneer de Heilige Geest door middel van het Evangelie de mens bearbeidt, dan doet Hij hem het Evangelie kennen. Godsdienstige mensen, eigenlijk alle mensen, menen dat ze het Evangelie wel verstaan. Ze weten het wel; ze weten het eigenlijk allang. Ze zijn er immers in opgevoed; het is hun op de catechisatie immers zo duidelijk uitgelegd! Ze horen het iedere zondag uitleggen. Zouden ze het Evangelie dan niet verstaan?

Als de Heilige Geest een mens door het Evangelie bearbeidt, dan leert deze mens het Evangelie verstaan; hij geeft er acht op. Nu moet u eens zeggen wat u zag toen u er acht op gaf. Als iemand acht geeft op het Evangelie, dan ziet hij er God in. Dan is het dus niet enkel een woord, een letter, maar een zaak: God in Zijn heerlijkheid, “in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende; en heeft het Woord der verzoening in ons gelegd” (2 Kor. 5:19). Als u nu, toen u acht begon te geven op het Evangelie, er God niet in gezien hebt, dan zou ik u toewensen dat u aannam dat u nog altijd onder de Wet zijt, dat het gezicht dat u van het Evangelie had, bedrog, schijn geweest is, dat u het nimmer recht hebt leren verstaan. De mensen houden het Evangelie voor een tekst, voor een belofte. Ze zien er God niet in. Dat is dan de oorzaak dat verder alles mank gaat, en men nimmer tot rust komt, nooit enige blijdschap in God smaakt.

Men geeft acht op het Evangelie, men ziet er God in. En nu kan men van God niet meer afblijven. Zomin als u een steen in het vallen kunt tegenhouden, tenzij gij hem opvangt, zomin is iemand van God verwijderd te houden die God in het Evangelie gezien heeft. Daarom is het geloof een gemakkelijke zaak, echter eerst dan wanneer het geschonken wordt.

Als men nu komt tot Christus en door Christus in God, dan omhelst men ook de zegeningen die door de Heere Jezus verworven zijn, en die wij volstrekt nodig hebben. Er zijn vele predikers die zeggen dat de dingen die begrepen zijn in de woorden “rechtvaardigmaking” en “heiligmaking” gemist kunnen worden. Dat is een dwaalleer. Ze kunnen niet gemist worden, want de apostel Paulus zegt: “Wij die geloofd hebben, gaan in de rust” (Hebr. 4:3). Nu zal iemand mij eens moeten aantonen of het mogelijk is om in de rust in te gaan, wanneer men niet weet dat hem de zonden zijn vergeven en in hem aanvankelijk het beeld Gods hersteld is. Wij althans willen van zulk een leer niets weten, en wij hopen niet alleen dat u met ons instemt, maar dat u dat ook doen zult wanneer u ons niet meer zult zien. Wanneer nu deze dingen plaatsgrijpen, dan wordt er losgelaten. Men laat alles los. Men heeft geen vader en

geen moeder meer, geen vrouw, geen man, geen positie en geen bezit. Men heeft alleen maar de Heere, en men is van dit ogenblik af bestemd om dit grondiger te leren. Volkomen geleerd zal het eerst in de hemel zijn.

Men aanschouwt de Koning in Zijn schoonheid. Men ziet Hem als een Zaligmaker, als Profeet, Priester en Koning. Men verstaat nu de man die ter wille van de schat die hij ontdekt had in de akker, alles verkocht. De parel van grote waarde heeft men nu gevonden. Nu zoekt men wel weer, maar alleen God en niets buiten Hem. Men weet nu waar het is en hoe het is. Men heeft lief, en men vertrouwt op de Heere, hoe zwak dit vertrouwen dikwijls ook moge zijn. Men vertrouwt op de Heere, zowel in betrekking tot tijdelijke als tot geestelijke en eeuwige zaken. Wonderlijk, nietwaar, en al deze dingen in één ogenblik! Het wás er niet. Er was alleen veroordeling en veroordening. Alles was onder de voeten weggezonden. En toen ineens: “Er zij licht, en er werd licht” (Gen. 1:3). Het is een dag van licht, en in dit licht aanschouwt men de dingen die nodig zijn: de Heere en zichzelf, de naaste, de vorst der duisternis, het ware en het valse, zodat zulk een mens op den duur niet meer te bedriegen is.

Het is een dag van verwondering. Men gaat op en neer of men ligt, en roept uit: “Nooit gedacht, nooit gedacht.” Men bekent ook dat men daar nimmer om gevraagd heeft, want men ziet nu het onderscheid tussen dat wat zoeken genoemd wordt en het zoeken door het geloof. Hebt u nooit eens gedacht: “Er is gezegd: die zoekt, die vindt, maar ik verbeeld me dat ik al zo lang zoek, en ik heb toch nog niet gevonden. Ik heb wel opgemerkt dat er vele mensen heengaan die, naar het schijnt, jaren hebben gezocht en het niet zover hebben kunnen brengen dat ze het deelachtig werden.” Voor mij zijn al deze dingen niet onmiddellijk duidelijk geweest, hoewel ik ze alle in één ogenblik heb leren verstaan. Men moet onderscheid leren maken tussen zoeken en zoeken, tussen tranen en tranen, tussen geloven en geloven, tussen bidden en bidden, tussen bekering en bekering.

Men eert God: “Door U, door U alleen, om ’t eeuwig welbehagen” (Ps. 89:8 ber.). Men geeft zich. Men heeft een geopende Bijbel ontvangen en men heeft een geopend hart gekregen. Men verstaat in de grond de dingen, ofschoon er nog zeer veel wankelende schreden moeten worden gezet. Men heeft de Doop ontvangen. Men had nooit begrepen wat de Doop is. Nu begrijpt men hem. Men heeft het Heilig Avondmaal ontvangen. Ook dat had men niet leren verstaan.

Men heeft ontvangen of men ontvangt nóg: een blik op de ingestelde kerk, en in dat ogenblik, of later, leert men verstaan wat een ingestelde kerk is. Men moet eerst in de Kerk zijn, dat is: door een waarachtig geloof verenigd met Christus, en dan – maar men mag dit wel een tweede genade noemen – leert men de ingestelde kerk kennen, hoe zulk een kerk tot stand komt, wat er voor nodig is, en wat de grondslag van zulk een kerk is en moet zijn. Als men dat verstaan had, dan zou men wat anders gedaan hebben in 1834 en in 1886 en gedurende de ganse negentiende eeuw en deze eeuw, heel wat anders! Ledeboer, die vele gemeenten ingesteld heeft, moest zelf

bekennen: “Vleselijk begonnen, vleselijk voortgezet.” Zonder God had hij het gedaan. Wat zou er van de andere kerken gezegd kunnen worden? Ik bedoel niet wat hun leden betreft, maar wat hun leer aangaat. Men tracht en men heeft ook wel getracht dat wat eens de Nederlandse Hervormde Kerk was, te herstellen. Onkunde! Nog eens, men weet niet wat daarvoor nodig is. Men weet niet eens wat er hersteld moet worden; men gaat maar aan het werk. Herstel kan alléén plaatsgrijpen wanneer er een overvloedige mate des Geestes over een volk komt. Alleen dán! Het zou dan gevoeld worden, niet door een enkele, die het meent te voelen, maar door Gods volk in het algemeen, en er zouden grote dingen plaatsgrijpen. Men zou gewaarworden dat men God mee had. En nú is een begenadigde “bedroefd om der bijeenkomst wil” (Zef. 3:18), omdat hij van Godswege zich geroepen gevoelt om zich aan alles te onttrekken en stil te zijn, “stil tot God”. “Hij zitte eenzaam en zwijge stil, omdat Hij het hem opgelegd heeft” (Klaagl. 3:28).

Gezongen Psalm 118:13 en 14.

Toen de stokbewaarder aan de apostel vroeg wat hij doen moest in zijn grote verlegenheid, kreeg hij ten antwoord: “Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden” (Hand. 16:31). Ditzelfde woord roep ik u allen toe: “Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden”, want de Schrift en onze prediking beide zeggen u dat ge het buiten zulk een geloof niet kunt stellen. Stel dit vast voor uzelf, en wanneer u dit hebt gedaan, zeg dan verder: “Ik móét het hebben!”

Hoeveel mensen zijn er niet bij wie het jaren hetzelfde blijft. Gij ontmoet ze; ik ontmoet ze. Of een mens er nu veel of weinig ziet, het is hetzelfde. Er is geen verlegenheid, en er is geen redding uit verlegenheid. Er wordt niets geleerd; het is hetzelfde. Hoe komt dat? Het komt, gelijk vanzelf spreekt, omdat de wereld het hart in bezit heeft. Dat is de enige reden. U behoeft er niet over te denken dat het u in één enkel opzicht baten zal wanneer u zegt: “Ik kan niet; het moet gegeven worden”, of: “Ik versta het niet”. Het is de wereld die men nodig heeft en zoekt.

U moet leren, heel veel moet u leren, en dat moet ieder mens. U moet leren dat er drie zaken zijn, en buiten deze drie geen meer. De eerste zaak is: de wereld, schoon of lelijk, maar in de grond is ze altijd lelijk. De tweede is: de wanhoop. Ik wil niet zeggen dat men wanneer men in wanhoop is, zich altijd om het leven brengt. Dat zijn maar uitzonderingen. Er is ook een stille, een doffe wanhoop, die tengevolge heeft – en daaruit ziet men hoe duivels deze wanhoop is – dat men niet meer zijn best doet om de dingen deelachtig te worden. De ijver begint te verflauwen. Hoe menigeen heb ik niet ontmoet die, toen hij in aanraking kwam met de Waarheid, met onze prediking, ernstig begon te worden, en die na kortere of langere tijd aanving het los te laten. Hoe vreselijk is dat. Het getuigt tegen ons. Als we minder ernstig worden, getuigt dat verschrikkelijk tegen ons, want het kloppen aan de deur was een uiting van de liefde

Gods, van de goedheid des Heeren. De derde is: Christus, het geloof in Christus.

Ik heb u al gezegd dat men er zich voor moet inspannen; dat er vastgesteld moet worden dat de dingen nodig zijn, en dat men daarna zich moet gaan inspannen. Men moet de Bijbel anders gaan lezen, of een middel daarnaast. Men moet onder de prediking heel anders komen en neerzitten. In de gesprekken moet het geheel anders zijn. Het moet niet gaan over zijn naaste, maar het moet gaan over het ene nodige. Denkt u dat wanneer het om het ene nodige gaat, men een kwartier, een half uur of een uur bij iemand kan zitten zonder dat er over iets aangaande de dingen der eeuwigheid gesproken wordt? Ik heb eens gelezen van iemand die gewoon was zich een paar keer op een dag af te zonderen, en dit vergeten had, en daarover zó bedroefd was geworden, en zich aangeklaagd had bij de Heere. Wat doen wij dan?

Als men met de Waarheid in aanraking is, dan moet men er acht op geven en er bij stilstaan, er zich rekenschap van geven. Men moet zijn leven afbreken, want het moet een volkomen afbraak worden. Als u nog niet in dit leven zijt, begin het dan eens. Wie weet wat er nog van komen mag. Zonder dit komt er volstrekt niets van u terecht, en als u het geluk had dat u, bijvoorbeeld als de moordenaar, in een ogenblik werd bekeerd – wat zelden voorkomt – dan zou u nog leed dragen dat u uw tijd niet beter gebruikt had.

Kinderen, jonge mensen, gij die in de kracht van uw leven zijt, laat u zomaar uw tijd voorbijgaan? U voelt wel dat dit niet te verantwoorden is. Als in zulk geval het woord klinkt: “Geef rekenschap van uw rentmeesterschap” (Luk. 16:2), het is niet uit te drukken wat u dan zult doen. Dan zult ge neerstorten.

Als u gelooft dat de genade uw deel is geworden, wat is dan op het ogenblik uw leven? Is er een dagelijkse bekering, een smeken om licht, een haten van alle valse pad, een staan naar oprechtheid, een wederkeren als men misdaan heeft, afgeweken is? Is er een verlangen naar de eeuwigheid, omdat de wereld in het boze ligt en ons hart van nature volkomen gelijk is aan de wereld? Is er een verlangen naar de eeuwigheid?

Wie afgeweken is, ruste niet voordat hij wedergekeerd is, en hij denke niet dat zijn zonden onvergeeflijk zijn, wat zijn angstvallig vlees en de duivel hem wel zullen zeggen. Er is maar één zonde die niet kan, niet zal en niet mag vergeven worden. Dat is de zonde tegen de Heilige Geest, maar anders, al waren ze “als scharlaken, ze zullen wit worden als sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als witte wol” (Jes. 1:18), maar dan niet om er op door te zondigen, maar nacht en dag te smeken om voor de zonde bewaard te mogen blijven, en vooral bewaard te mogen blijven voor de verharding.

Amen.

Gebed:

We hebben gebeden, Heere, maar wij kunnen niet bidden. We kunnen bidden noch danken. We kunnen alleen maar wat verkeerd is doen. Maar Gij hebt een arm

met macht, en al is het nu zo dat wij alleen kunnen doen wat verkeerd is, daarom behoeven wij nog niet te dóén wat verkeerd is, want Gij zijt machtig te doen boven bidden en boven denken.

Geef dat Gij voor ons bestaat, Heere. Doe ons Uw genaderijke beloften in Christus geloven. Doe ons geloven Uw welwillendheid, Uw genade en liefde in Christus Jezus. Doe ons zien op Uw beloften en op Uw deugden, waarin een eeuwigheid is om ons te behouden.

Wat er gezegd is, Heere, Gij hebt het gehoord. Vergeef het zondige dat het aankeefde, en als er misschien iets anders gezegd had moeten worden, zet Gij het recht in de harten, maar dat men het niet late liggen! Laat men niet verder leven zonder ernaar om te zien. Dat zou vreselijk zijn! Dan spreekt de apostel Paulus van “een reuk des doods ten dode”. Men zou er dan niet alleen niets aan hebben, maar het zou getuige tegen ons zijn, al wat we horen en wat we gehoord hadden.

Gedenk ons en laat ons niet alleen op den weg. Bewaar ons, beveilig ons; beveilig onze kinderen.

Wil, Heere, Uw Rijk doen komen in menig hart, ook in ons hart.

Amen.

Gezongen: Psalm 84:5 en 6.

14e Predikatie over Romeinen 8:1a, uitgesproken door Ds. J.P. Paauwe op 28 november 1954 te 's-Gravenhage

Gezongen: Psalm 89:7 en 8.

Gelezen: De Wet des Heeren en Jesaja 53.

Gebet:

Zo, volzalig, algenoegzaam en aanbiddelijk Opperwezen, mogen we zeggen, van harte prediken, dat er hulp besteld is bij een Held. Heere, leer ons deze prediking verstaan. We geven er alles aan om haar níét te verstaan, want we zijn dingen toegevalen die geheel in strijd zijn met wat we zo-even mochten horen.

Gij hebt ons bewaard, zodat we zijn die we zijn. Wij hebben niet te klagen, althans niet over U, en ook niet over ons lot. We hebben te klagen over onszelf. Wat er is dat niet aangenaam of minder aangenaam is, gevaarlijk of zelfs zeer gevaarlijk, we hebben het aan onszelf te danken. Gij zijt vrij. Gij zijt volmaakt en volkomen vrij. Laat ons de dingen zo zien, en behartigen wat tot onze eeuwige vrede dient.

Wij hebben onze voeten gezet op een dwaalspoor. We mistrouwden U, en we dachten dat de leugengeest het beter wist. Ach, doe ons dit dwaalspoor kennen, en breng ons in de rechte weg, in de weg des Levens.

Wat deze weg belangt, we hebben er al weer genoeg van gehoord, bij de voorlezing van Uw Wet en bij de voorlezing van een hoofdstuk uit Uw Woord. Het is alles klaar, overtuigend. Ach, laat ons nu maar bidden:

Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest!

Mocht Die mij op mijn paân ten Leidsman strekken!

We zijn nog weer hier, gezeten om Uw Woord. Het is onze wens de verkondiging ervan te horen. We worden bij dit werk nog met rust gelaten. Het kan nog; het is nog mogelijk. Heere, geef ons Uw Woord. Uw Woord is niet wat we ervoor houden. Uw Woord is nog wat anders. En wanneer wij dit leren verstaan, dan zeggen wij:

't Is Gods getuigenis,

Dat eeuwig zeker is,

En slechten wijsheid leert.

Gedenk onze zieken, verpleegden, rouwdragenden. Wil Uw gemeente uitbreiden, ook door onze geringe dienst. Wil ieder lid ervan bevestigen en schragen, behoefte doen hebben aan bevestiging en onderhouding. Wil hen die zich bedriegen, ontdekken. En wil U ontfermen over ons volk, de regering, de koninklijke familie, de volkeren. Heere, dat er nog als vuurbranden uit het vuur mochten worden gered.

Amen.

Gezongen: Psalm 70:1, 2 en 3.

Het is, zoals u bekend is, over een week of vier Kerstmis. We zouden dus nu, vanmorgen, onze eerste adventsprediking moeten houden. Het is echter niet ons plan om dit te doen, omdat we ons verplicht gevoelen om nog éénmaal te spreken over de woorden waarover we nu al zovele predikaties hebben gehouden. Het zijn de woorden die u vindt, zoals u bekend is, in het begin van Romeinen 8:

“Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”.

“...geen verdoemenis”. Er is verdoemenis. Daar zullen we aan moeten. We zullen dit moeten geloven. Wanneer wij deze waarheid ontkennen, dan is ze daarmee nog niet krachteloos gemaakt. Wij moeten weten dat we door bekennen noch door erkennen iets veranderen aan de toestand zoals hij is. Erkennen en bekennen zijn beide zaken die ons geschonken moeten worden. En geschiedt dit, dan gebeuren er grote wonderen: dan wordt een mens, om het populair te zeggen, van dood – levend, van schuldig – rechtvaardig, van goddeloos – heilig, van gebonden – vrij; want dat is de werking van het geloof. Waar deze werking lager gesteld wordt, daar is het geloof niet. Want Christus is het Voorwerp van het geloof, en het is het geloof door middel waarvan Christus aangegrepen wordt, en in Christus is ieder die gelooft een nieuw

schepsel, “het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden” (2 Kor. 5:17).

Er is verdoemenis. God heeft ons in Zijn gemeenschap geplaatst, maar we zijn daar niet gebleven, zomin als een begenadigd mens, die er teruggebracht is, erin blijft. We hebben ons losgemaakt. We hebben ons losgemaakt van God en van Zijn goede Wet en van Zijn wijze vermaningen, en we hebben ons gegeven, overgegeven – waaraan? ja, waaraan? – aan al wat niet goed is, wat tegenovergesteld is aan wat goed is. Wij hebben grote zonden bedreven. De Wet Gods, de Wet der Tien Geboden hebben we overtreden, en we hebben Hem, de Springader des levenden waters verlaten, om onszelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden (Jer. 2:13). Als de verloren zoon zijn we ver weggegaan in een vreemd land. En het gevolg? Zie maar om u heen. Hoor maar welke stemmen er opgaan. En als gij in staat zijt om te luisteren – hierin niet verhinderd wordt door uw begeerlijkheden, door uw verlangens naar het zichtbare en tastbare – dan begrijpt u wel waar het heengaat. Het gaat naar de uitholling, naar de uitholling van alles, naar de uitholling van kerk en maatschappij, naar de uitholling van het hart, zodat een mens niet alleen op een dwaalspoor is, maar tenslotte zich daarop ook moet zien.

Door onze overtreding hebben wij ook Gods beeld verloren, het schone beeld Gods. De apostel Paulus zegt ons waarin dit beeld bestaat. Hij zegt dat het beeld Gods bestaat in kennis, gerechtigheid en heiligheid. Wat de inhoud van deze begrippen is, wat de inhoud kan en mag en moet genoemd worden van de kennis en van de gerechtigheid en van de heiligheid, ga ik u nu niet zeggen. Maar het verlies van het beeld Gods is erg, het is heel erg. Hebt u het ooit gezien? Hebt u het ooit betreurd? En is Christus als gevolg van dit gezicht – de Christus van Jesaja 53, als ik het zo mag zeggen – voor u onmisbaar geworden? En hebt gij Hem aangenomen? Zijt ge tot Hem gekomen en hebt gij Hem omhelsd, en het Zijne?

Er is van het beeld Gods nog wel wat over. Er is van over: het *verstand*. Maar dit verstand is onder de heerschappij van de ongerechtigheid, en nu deugt ons verstand niet. Al wat we stellen ten aanzien van de eeuwige dingen, vroeg of laat moeten we het terugnemen. We moeten alles terugnemen. En als dit aan deze zijde van het graf plaatsheeft, dan is het goed, want dan ontvangt een mens een andere Geest, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest der kennis Gods (Ef. 1:17-18).

We hebben ook nog een *wil*. Maar wat doen we met onze wil? Wat hebben wij met onze wil gedaan? Wij hebben hem aan de duivel gegeven, en nu willen wij de begeerten onzes vaders doen (Joh. 8:44). Het zijn de woorden van de Heere Jezus, zoals u al merkt: “de begeerten onzes vaders”. En wie is deze vader? Dat is de duivel. Zo komen we allen achter de duivel aan. We verkiezen dat, we willen allen achter de duivel aan lopen. En dat doet nu de hele wereld. Dat ziet ge toch wel? En gij doet het ook als ge niet gestremd wordt, ingewonnen wordt, overwonnen wordt, getrokken wordt.

En we hebben ons *gevoel*. We hebben onze genegenheden. En we zouden dikwijls zeggen dat ze somtijds goed, en somtijds niet goed zijn, maar ze zijn nooit goed,

nooit. Want als ze op z’n best werken – en ze werken meestal op z’n slechtst – maar als ze op z’n best werken, dan bedoelen we nog God niet. Want er is niemand die God zoekt, ook niet tot één toe (Rom. 3:11-12).

We hebben een *oordeel*. En wat is er ook al niet van dat oordeel te zeggen! Het ligt onder de heerschappij des doods, der zonde, want we oordelen verkeerd. Lieve mensen, we kunnen toch God zo de schuld geven, en onze naaste. U weet het wel; ik weet het ook. U weet het wel, maar Jeremia, van God geleerd, sprak: “Wat klaagt dan een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonden. Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeren tot den HEERE” (Klaagl. 3:39-40). Hoe? Dat zegt hij in Jeremia 31: “Zij zullen komen met geweën, en met smekingen zal Ik hen voeren; Ik zal hen leiden aan de waterbeken, in een rechten weg, waarin zij zich niet zullen stoten” (vs. 9).

En we hebben een *consciëntie*. Dat is een groot goed. De consciëntie is een groot goed. Als een mens geen consciëntie had, dan zou degene die nu nog voor de beste doorgaat, zichzelf op één hoop werpen met de slechtste. Ja, dat was wel een goed woord: “Het is niet geraten om tegen het geweten in of eroverheen te gaan”. Gij kent dat woord wel, en ge weet ook wel door wie dit, misschien voor het eerst, gesproken is. Luther heeft het gezegd; Luther, die nu bespot wordt – en God erbij – met de film genaamd: “Martin Luther”. Luther heeft dat gezegd, een man Gods. Maar we doen een verkeerde keus, en we gaan over onze consciëntie heen. In het begin moeilijk, later gemakkelijker, en het kan zover komen dat onze consciëntie toegeschroeid is. Dan lijkt het er wel op alsof we overgegeven zijn voor eeuwig.

We zijn zondaars, en omdat we zondaars zijn, zondigen we. We willen zondigen. We hebben de zonde zo lief, zó lief, dat alleen een almachtige kracht – de kracht der opstanding van Jezus Christus – in staat is ons terug te houden, en ons van de zonde af te brengen. En omdat we zondigen, wekken we de toorn van God op. En dit heeft tengevolge dat er straffen komen, dikwijls zware straffen. De wereld is er vol van: oorlogen, pestilenties, opstanden, allerlei bewegingen.

De wereld is er vol van; de gezinnen ook. Het wordt langzamerhand een zeldzaamheid als er in het gezin een uitwendige vrede gevonden wordt. Tja, men kan elkander niet meer verdragen, omdat de liefde ontbreekt. En waarom ontbreekt de liefde? De liefde ontbreekt, omdat de Geest er niet is. Daarom staat er in Hosea 9: “Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn!” (vs. 12).

En in het hart? Wel, wel, wat een onvrede is er in het hart van de mensen. Kijk ze eens goed aan, als u dat kunt; kijk ze eens goed aan. Dan zult u zien en horen en bemerken dat ze geen vrede hebben. Ze zijn niet blij. De onschuldige vrolijkheid – die er toch kan zijn, er moet wezen – treft men immers niet aan. Die wordt niet aange troffen. Een tevreden mens – een mens kán toch tevreden zijn – een tevreden mens komt bijna niet voor. Ieder zou dit of dat willen veranderd zien. En zolang als iemand nog iets of wat ook wil veranderd zien, is hij niet gelukkig. Geloof het maar niet.

Geloof maar niet dat hij dan gelukkig is, al zou hij een bekering kunnen verhalen van groot gewicht. Het komt op de vruchten aan, op de uitwerking. Dus wees er maar van overtuigd dat wanneer en zolang gij iets veranderd wilt zien, gij niet gelukkig zijt, niet tevreden, dat gij dan God niet vreest. En de vreze Gods, zo de wortel daarvan in u gevonden wordt, zal niet uitgeven voordat u voor God invalt, en bekent dat u de schuld van alles zijt – al zijn er ook bepaalde dingen waarin gij naar de letter van de Wet niet schuldig zijt – en gij uzelf met het uwe als een schuldige, zonder iets in uw toestand te willen veranderen, in handen van Christus geeft. En dat is dan het leven. “Het ware leven, lieven, loven” – het zijn woorden van Lodenstein* – “is maar daar men Jezus ziet”.

Nu staat er in onze tekst dat er “geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn”. En waarom niet? Op deze vraag wilde ik u antwoord geven na het zingen.

Gezongen: Psalm 32:1 en 6.

Wij blijven niet hier. De schrijver van de brief aan de Hebreëën zegt dat “het de mens gezet is eenmaal te sterven, en daarna het oordeel” (hfdst. 9:27). Nu, aan het eerste twijfelt niemand. Wij zetten de dood wel ver weg, maar er is niemand die ontkent dat hij komen zal. En de apostel laat dan nog volgen: “en daarna het oordeel”.

Aan deze uitspraak zoekt de mens te ontkomen. Sommigen zeggen: “afgelopen, afgelopen”. Er zijn niet veel mensen die dit geloven. Het is nog altijd zoals onze Hellenbroek** gezegd heeft: “Het is meer een willen dan een dadelijk geloven”. Ik ben er geheel van overtuigd dat Hellenbroek hier de waarheid gezegd heeft.

En anderen: “Ach, we moeten dat zo zwaar niet opnemen. God is barmhartig.” Voelt men dat? Voelt men dat God barmhartig is? Gelooft men het? Waarop beroept men zich voor deze uitspraak? Waarlijk, ik heb er ook veel over nagedacht, van mijn allervroegste jeugd af. Maar deze en dergelijke dingen zijn altijd onaannemelijk voor me gebleven. Ik had altijd het gevoel dat ik het niet verder zou kunnen brengen dan: ja, we weten het niet, we weten het niet. Maar misschien had ik het ook zelfs zóver niet kunnen brengen.

En weer anderen zeggen: “Ik begrijp niet waarover ge denkt. God is onze Vader!” En nog weer anderen: “Ge gelooft toch?” En nog weer anderen: “Ge zult toch niet zeggen dat ge niets ondervonden hebt?”

Zie, dat alles is nu voor mij van nul en gener waarde. En zo moet het voor u ook zijn. Want uw hart wordt er niet rustig door, en als u deze dingen niet loslaat, zult ge sterven als een verblinde dwaas. En als een mens dan gestorven is, wat dan? “Ja”,

denkt u misschien, “dat zult ú ons niet zeggen”. Misschien kan ik er u toch wel iets van zeggen. Als een mens gestorven is, staat hij voor God. En denkt u dat u het in deze plaats zult kunnen uithouden? Zeg het nu maar. Denkt u dat u het voor God zult kunnen uithouden? Want daar gaat het dan toch tenslotte om als het sterven gevolgd wordt door een oordeel. Gij zult daar staan met een levendige herinnering aan uw leven. Ik zou zeggen: dan is een mens al weg, dan is hij met het kennen van zijn toestand bij Goddelijk licht al weg. Wat moet er dan niet voor de dag zijn gekomen. Hij ziet daar zijn natuur en hart. Het zijn immers de afschuwelijkste dingen die te noemen zijn: zijn natuur en hart! Wat is het hart van een mens vol onwaarheid, vol huichelaarij. En zijn natuur werpt slijk en modder op. De mens, om hier niet verder op in te gaan, zal zich hier niet kunnen verantwoorden, ik niet en u niet, niemand. De duivel zal lachen. Niemand zal medelijden met hem hebben. Er is daar geen medelijden. De mens staat daar alleen!

Maar waarom is er nu “geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”? Ik heb in mijn vorige predikaties gesproken over de Persoon Die hier genoemd wordt, en over het zijn in deze Persoon. Dus, we komen hier nu niet meer op terug. Waarom geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn? Dat is nu de grote vraag. Wanneer ik op deze vraag het antwoord gegeven heb, dan heb ik u genoemd de rechte inhoud van het Evangelie. Christus heeft geboet voor de zonden, zoals u dat gehoord hebt uit Jesaja 53. Maar Hij heeft dat niet gedaan, omdat Hij het nodig had, maar zoals u dan vernomen hebt, Hij heeft het gedaan ter wille van ons. En zo is Hij in het graf gegaan, want het einde van de zonde is toch de dood. De zonde loopt uit op de dood. “Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen” (Gal. 3:10); “ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven” (Gen. 2:17), en nog vele andere plaatsen. De zonde loopt uit op de dood. Zo is Christus in de dood gekomen, en Hij is in het graf gekomen, en daar zijn de zonden blijven liggen, maar *Hij* niet. *Hij* is uit het graf opgestaan. De zonden waren Hem toegerekend, zoals het gegaan is in het eerste stamhoofd, in Adam. De zonden van Adam zijn ons toegerekend, en dan volgen daarop onze eigen zonden, onze persoonlijke zonden. De zonden van ons waren aan Christus toegerekend. Waar zijn nu de zonden? Weg, weg! En daarom zal, zoals de Bijbel ons leert, Christus bij Zijn wederkomst gezien worden zonder zonde.

De Heere Jezus had door Zijn onkreukbare heiligheid en door Zijn onberispelijk leven gerechtigheid verworven, want er staat: “Doe dat en gij zult leven” (Luk. 10:28). Deze gerechtigheid – alweer, Hij had ze niet verworven voor Zichzelf – deze gerechtigheid wordt aan het geloof, zo dit echt is, toegerekend, aan hem die in Christus is. Zodat de mens die door een waarachtig geloof gedrongen is geworden om zijn toevlucht te nemen tot Christus en zich met Hem te verenigen, in Christus twee zaken heeft: de vergeving der zonden en het recht op het tijdelijke, geestelijke en eeuwige leven. En nu treedt God op als de God des Verbonds, dus als de God Die

* Ned. Herv. Gezangbundel (1938), gez. 75

** A. Hellenbroek, Voorbeeld der Goddelijke waarheden

ergens aan gehouden is, Die tot iets verplicht is. Hij treedt op als de God des Verbonds, en vergeeft, vergeeft de zonden, dat is, Hij rechtvaardigt de mens. Hij vergeeft de zonden, en Hij schenkt het recht op het leven, dat is, Hij rechtvaardigt, spreekt vrij en schenkt het recht. En Hij kan dat doen – en daar komt het vooral op aan; het komt vooral aan op wat ik nu ga zeggen – Hij kan dat doen zonder dat Hij ook maar enigmater gekrenkt wordt in Zijn deugden. En nu staat er in Jesaja 64: In dezelve – dat is in de deugden Gods – is een eeuwigheid om te behouden (vs. 5). God wordt niet gekrenkt in Zijn deugden, in geen enkel opzicht. En dit alles – maar vooral het laatste – is nu de stof van vreugde, de oorzaak van tevredenheid, de blijdschap, de reden waarom een mens niet de wereld prijst, maar God. “Prijst Zijnen Naam; verheerlijkt Hem” (Ps. 100:3 ber.), of zoals wij het van de engelen horen: “Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen” (Luk. 2:14).

Kunnen deze dingen er u niet toe brengen om de hoogste ernst te gaan maken met uw zaligheid? Of geeft ge de voorkeur eraan om nog maar wat door te leven, totdat God komt en je levensdraad afsnijdt, en je zinken voor eeuwig moet beginnen? Een mens tot deze zaken te brengen, dat is Gods werk. Een mens zelf doet er niet alleen niets aan, maar hij begeert het niet. Ja, wat begeert een mens wel? Wat begeert gij eigenlijk? Wat wilt u? Ik weet dat u geen antwoord hebt. Ja, je kunt enige dingen noemen die je wel zou willen, maar dan zijn deze dingen misschien morgen weer heel anders. Wat begeert u? De dichter van de 27e Psalm heeft gezegd: “Eén ding heb ik van den HEERE begeerd; dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel” (vs. 4). Deze man stond op, en hij zocht God. Hij ging naar bed, en voordat hij zich te slapen legde, zocht hij God. Overdag heeft hij hetzelfde gedaan: “één ding, één ding”. En wanneer komt een mens ertoe, en hoe komt hij ertoe om zo te spreken, in waarheid, in waarheid te zeggen met de dichter van de 27e Psalm: “Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken”, enzovoort? Tot zulk zeggen komt een mens wanneer hem de grond onder de voeten is weggezonden, en hij geen houvast meer heeft, wanneer hij aan zichzelf wanhoopt, na kortere of langere tijd in overtuiging van schuld en zonde geleefd te hebben, en hij dan door Christus gegrepen wordt. Dan spreekt hij zo – al komen deze woorden nu niet bepaald over zijn lippen –: “Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken”. En wat er onder dat alles, en met dat alles, en door dit alles is? Ik heb er u in deze veertig jaren al heel wat van mogen zeggen, maar in iedere predikatie kunnen we dat niet herhalen. Het moet zóver komen dat ge grijpt. En als u goed grijpt, dan zal het u duidelijk worden dat ge gegrepen zijt.

O, zovele mensen handelen hier verkeerd. Er is wat, en er is iets niet, en ze hopen nog wat te krijgen, en dikwijls twijfelen ze eraan of ze het wel krijgen zullen, maar ze onderzoeken of het werk goed is. Alles vruchteloos, *alles vruchteloos!* U hoeft niet te

onderzoeken, want het is er niet. Het is er niet. “Wat dan”, zult u zeggen, “de Schrift zegt toch dat we ons zullen onderzoeken?” Ja, zeker, maar wát zullen we onderzoeken? Lees maar 2 Korinthe 13, vers 5: “Onderzoekt uzelf of gij in het geloof zijt” – hoort u wel? – “of gij in het geloof zijt, beproeft uzelf” – beproef uzelf of Christus Jezus in u is. Niet of het werk wel goed is, of het alles wel goed ligt. Paulus rept van deze dingen niet. “Of kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt.” Paulus bedoelt: zou het gemis van zelfkennis zóver gaan, dat ge niet weet dat Christus in u is? En nu, de meeste mensen, honderden, duizenden – ze worden hier gesterkt door een valse leer – onderzoeken of het recht ligt, voordat ze tot Christus de toevlucht genomen hebben, en uit zichzelf gegaan zijn, en zich met Christus verenigd hebben. En dit laatste moet men nu eerst doen, en alle zonden, alle onderzoek daarlaten. Dát moet men eerst doen. Eerst de stap uit onszelf. Er is niets anders te vinden in ons dan wat ons verderfelijk doet zijn, verdoemd doet wezen, niets anders. En nu moet een mens uit zichzelf, en hij moet tot Christus, en zich verenigen met Christus. “En als hij zich dan eens vergiste?”, zo vraagt u misschien. Juist, die vraag is op zijn plaats: “als hij zich eens vergiste?” Nu, dan moet het onderzoek beginnen of men zich vergist heeft. En dit onderzoek moet dan beginnen met zich af te vragen of men een nieuw schepsel geworden is in Christus. En wanneer dát uitgevonden is, dan zal men zich gesteld zien voor een roeping, en deze roeping is: onze roeping en verkiezing vast te maken (2 Petr. 1:10). En hoe maakt men dan zijn roeping en verkiezing vast? Door God te vrezen, alle kwaad te haten en alle valse pad. Door te leven als onder het opzicht van de Heere. Door God lief te hebben, en zijn naaste ook lief te hebben, respect voor zijn naaste te hebben, voor de Heere en voor de naaste veel opzij te gaan. En door, als een plicht wordt bekendgemaakt, deze plicht te omhelzen, en zich niet af te vragen: “kan ik dat wel?”, maar zich af te vragen of het werkelijk door God ons bekendgemaakt is dat we deze plicht moeten doen. Zie, zo, en door vele andere dingen, maakt men dan zijn roeping en verkiezing vast, en kan er een enigszins welgesteld christendom komen in ons hart en in ons leven. En wie nu een andere weg inslaat, zal geen voorspoed hebben.

Ken de Heere in al uw wegen (Spr. 3:6). Komt de mens nu hierin tekort, verflauwt hij, neemt het af, of komt hij uit zwakheid in zonden te vallen, dan moet er beleden worden, en teruggekeerd. Men moet niet onder de mensen gaan vertellen dat men toch zo’n zondaar is. Dat moet alles in de binnenkamer plaatshebben. En wanneer het tegenloopt, wanneer er teruggang van zaken is, wanneer alles anders gaat dan men zo graag gezien had, wanneer men ziek wordt, wanneer men verdriet, groot, zwaar verdriet van zijn kinderen heeft – of de kinderen van de ouders, dat is ook mogelijk – wanneer er geen vrede in huis is, wanneer men als van de ene dag op de andere dag leven moet, wat dan? Dan moet men zich terugtrekken op Christus. Gij begrijpt die uitdrukking wel, nietwaar? Dan moet men zich terugtrekken op Christus, het oog op Jezus slaan, en zeggen: “En als ik nu nog meer leed kreeg, en nog groter verliezen

leed, en als mij nu alles afgenomen werd, dan zou mij nog niets zijn afgenomen, want ik heb alles in Christus Jezus!"

Amen.

Gebod:

Leer ons, Heere, het geheim van alle waarachtig geluk. Dat is niet in de wereld. Het is ook niet in de hel. Daar betreurt men zijn leven, en dat het niet te veranderen is. Het is niet in het hart ook, maar het is in U. Ach, op hoe kostelijke wijze wordt ons dit niet gezegd: "Die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den HEE-RE". En anders: "Die Mij haten, hebben den dood lief".

Maar we weten het wel. We hebben het gelezen, we hebben het horen lezen, maar we doen er niet naar. We zijn het dikwijls al vergeten voordat de kerk uit is. En dan gaan we weer, en wachten tot het maandagmorgen is, en zijn somtijds blij dat het maar weer maandagmorgen is; dan kunnen we verstrooiing zoeken in ons werk of in andere dingen. Heere, kom ons tegen. Wil ons overwinnen. Wil ons inwinnen. Laat ons hart gevestigd zijn op U en op de dingen van Uw Koninkrijk. Doe ons zien dat we ze nodig hebben, en doe ons deze dingen aanschouwen. En laat ons dan zeggen, zoals we dan ook zeker zullen zeggen: "U zoekt mijn hart, mijn oog blijft op U staren".

Geef de kinderen U vroeg te zoeken. De leeftijd die ze hebben, is de beste tijd hiervoor. Schenk hun die tot rijpere jaren gekomen zijn een dubbele aandrang, zó dat ze niet kunnen rusten, voordat Gij geworden zijt de kracht van hun leven.

Geef dat ouden van dagen hun leven mogen betreuren, en zich verblijden in u, God van alle zaligheden, en bidden: "HEERE, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden".

Amen.

Gezongen: Psalm 79:4 en 7.

Avondmaalstoespraak, uitgesproken door Ds. J.P. Paauwe op 2 juni 1946 te 's-Gravenhage

Gezongen: Psalm 136:1 en 2.

Gelezen: Handelingen 9:1-30.

Gezongen: Psalm 136:3 en 4.

Nodiging:

Allen die met het hart zowel als met de mond zeggen moeten: "O mijn ziel, gij mocht wel beven, was er Koning Jezus niet", die nodig ik uit aan de tafel te komen aanzitten.

Gezongen: Psalm 84:5, Psalm 72:6 en Psalm 40:8.

Toespraak na de tafelbediening:

Ik had een tekst overdacht, maar ik zie nu dat het zo vroeg niet meer is. Daarom wil ik alleen nog maar uitdrukking geven aan de overdenkingen die ik gehad heb onder de bediening en ook onder het voorlezen van Handelingen 9.

Terwijl ik de geschiedenis van de bekering van de apostel Paulus voorlas, heb ik gedacht: wat brengt genade toch een grote verandering. Een mens wordt door God neergeworpen ter aarde, en in dit ogenblik, in dit ondeelbaar ogenblik, komt hem zijn gehele bestaan voor de geest. En hier ziet hij wat eigenlijk zijn gehele bestaan is geweest, en hoe zijn eigenlijke leven niets anders is dan een ingaan tegen God, Die hem heeft doen geboren worden en Die hem welgedaan heeft, zijn gehele leven. Hij ziet ook in datzelfde ogenblik dat niet alleen de consequentie van zijn bestaan, maar ook de daad van zijn leven is de kruisiging van Christus, dus – en met andere woorden – de handhaving van zijn gevallen leven is de kruisiging van de Heere Jezus Christus.

De komst van Christus, Zijn openbaring en Zijn komen tot en in de ziel, verandert nu alles in de grond. En om alleen dit ene te noemen: van een vijand van God wordt hij een vriend en volgeling van de Heere Jezus Christus. Nu is deze mens, die een vijand van God was en de gemeente Gods vervolgde, plotseling van een vijand veranderd in een volgeling van de Heere Jezus, en hij wordt geleid naar de stad Damaskus. Saulus is dus geroepen, en "De Heere heeft mij tot u gezonden", zo spreekt Ananias.

Er is – en dit is het tweede – niet één gelovige die deze roeping niet ontvangt, en hij zou het ook niet kunnen missen. En hierom heeft Christus de Zijnen leren bidden: "Onze Vader, Die in de hemelen zijt" – niet: "mijn Vader", maar: "onze Vader". "Onze Vader" wordt gebeden door ieder die behoort tot de Kerk van Jezus Christus.

Het derde dat hier mijn aandacht trof, is het onmiddellijk opsteken van de vijandschap.

In de vierde plaats – ik stip het maar even aan; breid het zelf uit in uw overdenking – in de vierde plaats werd ik getroffen door de zorg des hemelsen Vaders voor de pas begunadigde.

Dit is in hoofdzaak wat ik kreeg te overdenken onder het voorlezen van Handelingen 9.

Onder de bediening heb ik ook mijn gedachten gehad. Ik dacht, toen ik aan tafel was: Daar ligt het Woord. Daar is het Woord van God. Daar is de eed van Hem Die Waarheid is. Daar is het sacrament, dat van de Doop, ook dat van het Heilig Avondmaal. Ik dacht: hoe zwak moet ons geloof zijn, dat de Heere te dezen aanzien die zaken heeft willen geven. En toen vroeg ik mij af: is dan uw geloof zo zwak? En toen heb ik geantwoord: mijn geloof is zó zwak dat ik het niet zou kunnen zeggen hoe zwak het is. En nu de goedheid Gods dat Hij het gekrookte riet niet zal verbreken, en

de rokende vlaswiek niet wil uitblussen, en niet zegt: "Ik zal een ander in het hart grijpen en in uw plaats stellen". Maar dat Hij nu zoveel werk van de versterking van zo een zwakgelovige wil maken!

En dan nog dit: als de Heere er zo op uit is om het geloof te versterken, dan versterkt Hij Zijn Kerk ter wille van haarzelf, maar ook versterkt Hij haar om Zijnentwil. Het is niet moeilijk om te verstaan waarom dat alles is. Het is omdat in mijn hart en in uw hart het geloof zo zwak is, en om de heerschappij van het ongeloof af te breken. Daarom mochten wij uitgaan tot het sacrament: om Christus Jezus aan te grijpen, en om de overblijfselen van het ongeloof in het hart af te breken. Dat wens ik u toe.

Ik wil u nog wel zeggen welke woorden ik overdacht heb, maar ik kom er niet meer toe ze te verklaren. Het is het 31e vers van Handelingen 9: "De gemeenten dan door geheel Judea en Galilea en Samaria hadden vrede, en werden gesticht; en wandelende in de vreze des Heeren en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd".

Wanneer ik hierover gesproken had, zou ik u erop gewezen hebben hoe deze gemeenten, deze mensen, een zo geheel ander leven hadden dan de rest van het volk. Een treffend getuigenis, nietwaar, zij hadden vrede en werden gesticht en wandelden in de vreze des Heeren en de vertroosting des Heiligen Geestes. Vergelijk hier nu eens mee waar het volk in zijn geheel mee bezig was. Deze mensen ziet u hier wandelen in de vreze des Heeren. Dat is de roeping van de Gemeente van alle tijden, namelijk om een geheel ander leven te leiden dan de overige leden van het volk. En naarmate dit zo was met ons, zou werkelijk van toepassing zijn het woord van Christus: "Gij zijt het licht der wereld, het licht op de kandelaar, een stad op de berg, het zout der aarde" (Matth. 5:13-14).

Amen.

Gezongen: Psalm 143:10

Leer mij, o God van zaligheden,
Mijn leven in Uw dienst besteden;
Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand;
Uw goede Geest bestier' mijn schreden,
En leid' mij in een effen land.